

LUYỆN TẬP VỀ THAO TÁC LẬP LUẬN BÌNH LUẬN

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Nắm vững thao tác lập luận bình luận.
- Biết vận dụng thao tác lập luận bình luận để viết bài bình luận

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

a) Muốn làm tốt văn nghị luận, nhất thiết phải rèn luyện kỹ năng lập luận, trong đó các thao tác lập luận bình luận là quan trọng hàng đầu, vì các thao tác này gắn liền với việc đề xuất luận điểm.

b) Trong bài này có hai hình thức luyện tập : nhận biết, nhận thức ; thực hành lập luận bình luận.

2. Về phương pháp

Cần tổ chức tiết học sao cho tất cả HS trong lớp đều tham gia vào hoạt động học tập. Tùy hoàn cảnh, trình độ mà cho HS làm tất cả các bài hay chỉ lựa chọn một số trong các bài luyện tập.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

Bài tập 1. Nhận biết thao tác nghị luận

– Gọi HS đọc bài *Thanh niên và số phận* của Nguyễn Khắc Viện và hướng dẫn HS trả lời, tổ chức thảo luận.

Đáp án : Bình luận về số phận của thanh niên. Thao tác so sánh số phận thanh niên thời trước và thanh niên ngày này, phân tích để khẳng định số phận của mỗi người đều do bản thân và sự giúp đỡ của bạn bè đóng vai trò quyết định.

– Gọi HS đọc, trả lời và tổ chức thảo luận.

Đáp án : Bình luận một truyện ngụ ngôn - truyện *Thầy bói xem voi*. Thao tác phân tích và so sánh.

Bài tập 2. Viết đoạn văn bình luận

GV tổ chức cho HS thảo luận, lập ý, lập dàn ý và viết đoạn văn.

Bước 1. Chọn một đề để lập ý. Ví dụ chọn đề d, "Một điều nhin, chín điều lành". Trước hết cho HS tìm hiểu đề, sau đó tìm ý và lập dàn ý. Nhiệm vụ bình luận đối với đề này là chỉ ra :

- Câu thành ngữ có nội dung gì ?
- Nội dung ấy có đúng đắn, sâu sắc không ?
- Có nên làm theo tư tưởng của câu thành ngữ không và làm như thế nào ?

Bước 2. Lập dàn ý chính cho đoạn văn

Thao tác giải thích nội dung câu thành ngữ : Vì sao nhịn mà lại lành ? Nhịn có phải là chịu thua kém hay không ? Nhịn ai, khi nào cần phải nhịn. Nhịn tức là lùi bước, im lặng, sẽ làm cho đối phương không có cơ lấn tới, có thể đối phương tự thấy hối hận, xấu hổ. Người nhịn là người biết nhẫn nhịn. Chỉ có kẻ tâm thường, thiếu cận mới hay chấp vật, không biết nhẫn nhịn.

Bước 3. GV cho HS cả lớp cùng viết diễn đạt các ý vừa trao đổi thành đoạn văn trong vòng 10 phút trở lại.

Bước 4. Hết giờ quy định, GV yêu cầu HS dừng lại, thu bài, cho HS đọc một số bài, nhận xét.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

"Hỏi : Bản Tuyên ngôn Độc lập nói rằng : "Tất cả mọi người sinh ra có quyền bình đẳng". Làm thế nào mà tác giả được coi là thông thái của văn kiện này lại có thể viết ra điều quá vô nghĩa lí như thế ? Hãy nhìn quanh mà xem ! Lãnh tụ tinh thần Hồi giáo A-ga Khan⁽¹⁾ và một tá diễn da đen miền Nam có được sinh ra bình đẳng không ? Ma-ri-lin Môn-rô⁽²⁾ và người phụ nữ bình thường có được tạo hoá phú cho tài năng ngang nhau không ? Có phải cha ông chúng ta đã bày trò tuyên truyền chính trị hay muốn nói một điều gì hợp lí ?

Trả lời : Bình luận tư tưởng "Tất cả mọi người sinh ra có quyền bình đẳng" :

Những người viết ra văn kiện trên đều từng trải. Họ biết rõ con người có thể lực, trí tuệ, tài sản không như nhau. Tài năng và đức hạnh cũng không giống nhau. Tuy nhiên, họ vẫn cho rằng, tất cả chúng ta đều là con người, đều cùng một loài sinh vật. Mỗi chúng ta đều có chung, ít nhất là về tiềm năng, những đặc điểm của loài. Chúng ta có tính cách, óc suy luận, ý chí tự do và tinh thần trách nhiệm. Do có những cái chung đó mà mỗi người có phẩm chất và giá trị riêng. Chúng ta có chung một di sản, có số phận chung,... Do đó, con người không thể bị đối xử như đồ vật, như không phải là con người, như một phương tiện. Không ai có thể tước đi quyền làm người của họ. Tuyên ngôn này đã mở cánh cửa tự do và bình đẳng cho tất cả mọi người".

(Lược trích theo *Những tư tưởng lớn, từ những tác phẩm vĩ đại* của Tiến sĩ Moóc-ti-mơ Gi. Êt-lơ, NXB Văn hoá – Thông tin, H., 2004)

(1) *A-ga Khan* (Aga Muhammed Khan, 1742 - 1797) : lãnh tụ Hồi giáo người Ba Tư.

(2) *Ma-ri-lin Môn-rô* (Marylin Monroe, 1926 - 1962) : nữ diễn viên điện ảnh Mĩ nổi tiếng.